

بررسی جایگاه تجارت الکترونیکی محصولات دیجیتالی و طبقه‌بندی آن در موازین سازمان جهانی تجارت

ابراهیم رهبری*

استادیار گروه حقوق مالکیت فکری دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی

محمد ابراهیم داستانیپور حسین آبادی

دانشجوی دکتری حقوق نفت و گاز پردیس فارابی (قم) دانشگاه تهران

(تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۵/۱۱ - تاریخ تصویب: ۱۳۹۳/۱۱/۲)

چکیده

از همان ابتدای نظام‌بخشی به تجارت الکترونیکی در عرصه بین‌المللی، مهم‌ترین موضوعی که در این خصوص خود را نمایان ساخت، طبقه‌بندی تجارت الکترونیکی به‌ویژه در زمینه محصولات دیجیتالی تحت یکی از نظام‌های حقوقی سازمان، یعنی گات، گنس، تریپس و یا ترکیبی از مقررات گات و گنس بود. سیستم ترکیبی و نظام تریپس به لحاظ عملی و نظری ظرفیت کافی را برای دربرگیری این موضوع نداشته و درحقیقت اختلاف اصلی ناظر به شمول مقررات گات یا گنس بر تجارت الکترونیکی بوده است. منازعه اصلی میان ایالات متحده آمریکا و برخی کشورهای صنعتی از یک‌سو، و اتحادیه اروپا و کشورهای درحال توسعه از سوی دیگر بوده است؛ به‌گونه‌ای که گروه اول خواهان اعمال مقررات گات بر تجارت الکترونیکی شده و دسته دوم مقررات گنس را در این زمینه مناسب‌تر قلمداد کرده است. این اختلاف دیدگاه‌ها که مبنی بر نوع نگرش خاص حقوقی و تجاری طرفین بوده، تاکنون نیز ادامه یافته است، ولی به‌نظر می‌رسد که شرایط برای پذیرش تجارت الکترونیکی به‌مثابه نوعی خدمت، مهیاتر است و احتمال می‌رود در آینده، تجارت الکترونیکی تحت مقررات گنس قرار بگیرد.

واژگان کلیدی

تجارت الکترونیکی، سازمان جهانی تجارت، طبقه‌بندی تجارت الکترونیکی، گنس و تریپس، محصولات دیجیتالی، مقررات گات.